

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petina enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 54

Sobota, 4. julija 1936

Leto XI

Petdeset let boja francoskih socialistov

Danes ima nedvomno največji pomen v svetu francoska socialistična stranka. Zgodovinski razvoj ji je prinesel današnji pomen, ki ga je pred vojno imela za vse socialistično delavsko gibanje nemška socialna demokracija ter nemško strokovno in kooperativno (zadružno) gibanje. Po tem nemškem zgledu so formirana vsa nova socialistična gibanja v mlajših državah. Nemško socialistično in delavsko gibanje je danes strto. Oblike, v katerih se bo v Nemčiji in Avstriji obnovilo, so še neznanе. Za evropski kontinent je tako postala vođeča socialistična stranka Francije.

Če tudi se vrši razvoj vseh narodov po istih osnovnih gospodarskih zakonih, vendar ima vsak narod svojo zgodovino, ki se razlikuje od zgodovine drugih narodov. To, kar nas loči, to je minulosť, ki ima svoj vpliv na sedanost in bodočnost. Zadošča samo reči, da mora obstojati razlika v toku razvoja dveh narodov, od katerih je imel na primer eden svoj lastni fevdalizem in narod, ki so mu vladali tuji fevdalci, kakor na primer nam turški. (To velja za večino Jugoslavije. Op. ur.) Drugačne so tradicije naroda, ki je imel v minulosti več narodnih revolucij in naroda, ki nikdar ni doživel, da bi bili nosilci oblasti premagani po silah odspodaj. Velika je razlika v tem, ali je narod popolnoma enoten po jeziku in tradicijah ali pa je različen.

Po vsem tem je jasno, da se niti politične ustanove, politične stranke in njih taktika ne morejo in ne smejo enostavno kopirati po inozemstvu. Sprejemati se smejo iz inozemstva samo splošne ideje, načela, ki odgovarjajo globokim in temeljnim zakonom razvoja vseh narodov. Toda poraba teh načel v praksi, izbira bojne taktike, je pa specialna zadeva za vsako državo. Kdor tu noče grešiti, mora dobro poznati svoj narod, njegovo zgodovino, njegovo gospodarstvo, njegovo razredno razdelitev in politične tradicije ter svojo bojno taktiko vsemu temu prilagoditi. Kdor iz stvarnosti ne more sam sklepati zaključkov, nego zahteva pojasnila, kako so se ljudje v drugih deželah borili — ta bo vedno napravljaj pogreške in uničeval dobra osnovna načela, za katera se bori.

Toda nikdar ne smemo zavračati poznanja zgodovine in načina dela tujih narodov in tujih delavskih gibanj. Tudi iz tega se moremo jako mnogo naučiti, zlasti, da se izognemo ponavljanju tujih pogreškov. Ni potreba slepo posnemati, toda iz tujih izkušenj se moramo pametnemu priučiti.

Kaj nam veli enodušni kongres francoske socialistične stranke v velikem in zgodovinskem preobratnem trenutku, ko stranka prevzema politično oblast? To hočemo premotriti z globljo analizo sklepov zadnjega kongresa, ki sem mu prisostvoval z velikim interesom.

Ni treba misliti, da v francoskem socialističnem gibanju ni struj. Tri struje so. Veliko večino tvori nekdanji strankini center, ki sta mu na čelu Pavel Faure in Leon Blum. Skupina je imela na kongresu okoli 2500 glasov. Drugo skupino tvori sindikalistična borbena zajednica, ki jo vodi Jirómski, in tretja skupina, revolucionarna levica, ki jo vodi voditelj Pivert. Ta in ona imata svoja glasila

in na kongresu sta šteli vsaka po 400 glasov.

Na žalost na kongresu ni bilo strankine desnice. Pred dvema leti je namreč napravila neumnost, da se je zaradi svoje aktivistične nestrpnosti in stremljenja po ozkem sodelovanju z meščanskimi strankami, odcepila od svoje stranke. Odtujila je stranki veliko število ljudi izredne sposobnosti, ki bi prav danes ob vršitvi politične oblasti imeli važno vlogo. Ti ljudje so bili nestrpni, da morajo čakati. Oni so disciplino stranke in gospodstvo večine občutili kot okove, ki so jih ovirali, da napravijo veliko politično karijero. Pa so odšli. Prešli so v odvisnost tujih strank, kjer jih čaka propast; namesto da bi bili imeli potrpljenje, ne da napravijo sebe, ampak stranko veliko in močno ter da z njo postanejo gospodarji v svoji vladi, ne pa sluge v tuji. Vsi desničarji danes uvidevajo, kako veliko napako so napravili s svojo odcepitvijo. In stranka občuti izgubo teh ljudi. Ali se morda utegne pogreška kmalu popraviti? Ali naj se ne uče iz tega tudi druga socialistična gibanja?

In kljub obstojanja treh struj v stranki, od katerih se ena zlije že bolj s komunisti, je bil kongres enodušen v splošni oceni položaja stranke in taktike, ki se danes usiljuje stranki.

Mi danes proslavljamo veliko zmago. Naša stranka prevzema vodstvo vlade v državi. Ta mandat nam je dalo splošno narodno glasovanje v demokraciji in mi se temu mandatu ne moremo in ne smemo odreči. Če bi ga odbili, ne bi bila mogoča drugačna vlada kakor fašistična, ki bi, da se obdrži, siloma razgnala našo stranko, strokovne organizacije ter uničila pravice in svoboščine naroda.

Toda tega pomena, tega političnega vodstva naroda v obrambi demokracije socialistična stranka ni dobila slučajno. To je, pravi kongres, rezultat polnih petdeset let strpljivega in nepretrganega dela in boja. To je rezultat naše zvestobe do socialističnega programa in socialističnega nauka. Mi nismo neznajna skupina, ki »želj dobro« delavcem in to doseže kakor že in s čimer že. Mi smo gibanje, ki ve, da se prav dobro tako za delavce kakor za ves narod, more doseči samo, kadar bo kapitalistični način proizvodnje in lastnina pomočka za proizvodnjo zamenjana s socialističnim. In da se to doseže je potrebno, da se ves delovni narod združi v samostojno socialistično stranko, da dobi tudi v boju proti vsem ostalim strankam narodno večino za to stranko ter to stranko dvigne do politične oblasti v državi.

Poleg te glavne naloge je treba vršiti še dve nalogi: organizirati delavce v gospodarske organizacije in po teh organizacijah ter s parlamentarno akcijo storiti vse, da se še danes, z neposrednim pritiskom na gospodarstvo in državo čim več mogoče izboljšava položaj delovnih množic. Končno je treba vršiti veliko izobraževalno delo, ustvarjati proti

Zbornica je odobrila

razpust francoskih fašističnih organizacij

V poslanski zbornici je notranji minister Salengro na podlagi dokumentov dokazal, da je bil razpust fašističnih organizacij potreben. Seja je

vsem ostalim socialistično kulturo in socialistično vedo širiti.

Mi smo danes na vrhuncu zmage, ker smo stalno ostali zvesti svojemu programu. Nasprotniki so nas zaradi te zvestobe napadali, mi smo se branili. Iz naših vrst so časih nestrpno silili na desno in v popuščanje samostojnega razrednega boja, časih na levo v pobuno in sindikalizem. Te stvari so večkrat povzročale notranje zapletitve, vodila k oslABLJENJU stranke in nejasnosti njenih poti. Toda stranka je kljub vsemu ostala zvesta sama sebi. Ostala je zvesta svojemu programu. Ta doslednost je imela uspeh. Ustvarjena je notranja disciplina, ustvarjena vdanost poedinca celoti in volja k požrtvovalnosti. Imponiralo je vsemu narodu, ko je videl, da se v socialistični stranki ne more uganjati osebni karizem, marveč, da se vsakdo mora podrediti volji celote. Stranka je imela pogum, da je odkrito nastopala proti oporniškim zablodam, ki so tupatam zajele tudi širše množice, ter se jim uprla. Velik učinek je imelo vedno na vso narodno množico to, da je socialistična stranka vedno ohranila notranjo demokracijo ter sklepala o vsem ob popolni svobodi in enakosti članstva. Videlo se je, da ima program, v katerem ne popušča. In končno je prišel čas, da je po kolebanju in poizkušanju z meščanskimi desničarji in levičarji, z uporništvom in nestrljivostjo, narod ustvaril socialistično stranko, največjo v državi in jo postavil na čelo vlade. V dobi enega celega stoletja so se polagoma gomilale moralne, duhovne, materialne in politične sile, ki so danes privedle do zmage, pravi sklep kongresa.

Ze od zdavnaj so nas silili in pozivali, da sodelujemo v vladi. Ali smo to odklanjali. Postavljali smo pogoje za sodelovanje v vladi, toda te pogoje izpolni lahko samo narod. Zahtevali smo: da postane socialistična stranka največja od vseh in z največjo skupino v parlamentu; da ji ostale stranke dajo solidno večino v parlamentu v svrhu izvedbe v naprej določenega programa; da bodo kot garancija socialisti na čelu vlade ter imajo v njej pristojni vpliv. Šele danes so z odlokom naroda ob volitvah izpolnjeni ti pogoji. In zaradi tega stranka prevzema svoj del odgovornosti v vladi.

Toda stranka niti trenutek ne pomišlja, da krene s svojega prvega pota, da preneha biti zvesta svojemu pravemu programu, uničenju kapitalizma in samostojnemu razrednemu boju. Logični notranji razvitek v demokraciji sili stranko, da danes sodeluje v vladi z drugimi strankami. Toda tudi tu bo stranka čuvala svojo samostojnost ter samo pripravljala pot k svoji popolni oblasti, k pridobitvi absolutne narodne večine in s tem tudi k integralnem uresničevanju svojega programa. Zvestoba posameznikov do stranke in zvestoba stranke do programa, nas je privedla do početka oblasti. Ta nas bo privedla končno tudi do polne oblasti.

Dr. Živko Topalović.

Seje Društva narodov

Dardanelsko vprašanje.

Dardanelsko vprašanje pravzaprav ne spada v Ženevo. Važno pa je, da so se glede dardanelskega vprašanja sporazumele Anglija, Rusija in Turčija. Ožina bo odprta za vse trgovske ladje, za vojne pa le, če to odobri Društvo narodov.

Reforma Društva narodov.

V Ženevi sta nastala dva tabora držav. Eden je za reforme Društva narodov, drugi ne. Francija, Rusija, Mala antanta, Balkanska zveza in Španija, menijo, da bi reforma oslabil kolektivno varnost. Ameriške države pa zahtevajo reformo, ki bi zmanjšala dolžnosti držav članic do ustanove.

Ali zadrega ali pretkanost Italije?

Italija je predložila seji dolgo spomenico. Spomenica je spravljiva. Opisuje zgodovino abesinskega konflikta ter izjavlja, da si je sama vzela mandat nad Abesinijo.

Sankcije bo ustavila takoj proti vsem deželam, čim bodo sankcije proti njej odpravljene. Zahteva pa, da Anglija prekliche sredozemsko pogodbo, ki jo je sklenila ob proglasitvi sankcij z državami ob Sredozemskem morju.

Neguš na seji.

Velesile so dovolile abesinskemu negušu, da nastopi s svojo delegacijo na seji. Govoril je neguš sam. Mirno in dostojanstveno je govoril, opisoval grozote vojne, se pritoževal, da ga Društvo narodov ni podpiralo, da si bi bila to dolžnost. Italijo je 52 držav obsodilo kot napadalko, pustile so pa Abesinijo na cedilu. Če niti sedaj ne bi Društvo narodov posredovalo v prid abesinskega naroda, tedaj ne uide prekletstvu zgodovine.

Čuvstvene besede diplomatov seveda niso ganile. Poslušali so neguša, ker se to spodobi, sicer so pa šle besede neguša preko njih ušes. Občutno je očital diplomaciji, da Abesinija na ugodne italijanske mirovne pogoje ni pristala, ker so od vseh strani zagotavljali Abesiniji pomoč.

»Necivilizirani« neguš je bil razočaran nad »civilizirano« Evropo.

Izgon laških časnikarjev iz Ženeve

Zopet razburjenje v Italiji.

V Italiji je režim silno razjarjen, ker je neguš smel obtoževati Italijo v Ženevi. Poleg tega so italijanski časnikarji neguša med govorom psovali in sramotili, na kar jih je policija odstranila in jih izgnala iz Švice. Te »silne žalitve« Italije so baje vzrok, da se Italija bavi z vprašanjem, če ne bi izstopila iz Društva narodov.

Pred lokarnsko konferenco

Po pariških vesteh se bo vršila prva lokarnska konferenca že bodoči teden. Na konferenci bosta sodelovali tudi Nemčija in Italija.

Neguš pojde zopet v Abesinijo ter bo nadaljeval vojno z Italijo. V splošnem se presoja položaj v Abesiniji za Italijo jako neugoden, ki ga utegnejo tudi velesile po svoje izrabiti in podpreti abesinski odpor v varstvo svojih interesov in z ozirom na italijansko politiko v Evropi.

Leon Blum pred Društvom narodov

Dne 1. t. m. je predsednik francoske vlade govoril na plenarni seji Društva narodov. V svojem obsežnem govoru je hotel Blum označiti mednarodno politiko nove francoske vlade, ne da bi stavljal konkretne predloge.

Francoski narod hoče mir, je rekel, in sicer ob enakopravnosti in mednarodni moralii.

Če je Društvo narodov nekajkrat odreklo, ni krivda Društva narodov, ampak neizvrševanje določb pakta. Francoska vlada ne mara akademične revizije pakta, ampak praktičnejšo uporabo določb ter neomahljivo zvestobo do Društva narodov. Organizacija kolektivnosti bo najboljšje sredstvo za poživitev te ustanove.

»Vse pacifistične države se morajo trdno skleniti. Na koalicijski višji sil proti napadalcem utemeljena kolektivna varnost mora tvoriti varno

podlago miru. Kolektivni varnosti pristopivše države morajo v tej trdni svoji volji iti do kraja ter poseči po potrebi po vojni. Računati moramo torej v varstvo miru tudi z alternativno vojno. Izjavljam brez obotavljanja, da je treba riziko vojne v varstvo miru pogumno in brez pomišljanja vpoštevati. Kolektivna varnost se mora potem nadaljevati s splošno razorožitvijo.

Blum je omenjal zasedbo Porenja, zasedbo in vojno v Abesiniji. Z odpravo sankcij teh stvari nočemo opravičiti. Učiti pa nas morajo dogodki, da je treba mir res organizirati, in sicer nedeljivi mir. To se naj izvede pod patronanco Društva narodov.

Plenum je izvajanja z odobravanjem sprejel na znanje. Posebej je angleški zunanji minister Eden izjavil, da popolnoma soglašja z Blumom.

Ob desetletnici socialnega zavarovanja na Čehoslovaškem

Dne 30. t. m. je delavstvo na slovesen način proslavilo desetletnico socialnega zavarovanja, zlasti uvedbo delavskega invalidnega in starostnega zavarovanja, ki ga je republika pred desetimi leti izpopolnila.

Slavnostni nagovor je imel predsednik soc. dem. stranke Hampl. Iz obsežnega govora naj navedemo samo en odstavek:

»Delavec, ki je bil proletariziran po boleznih ali nezgodi, ni mogel najti

nikakršnega pozitivnega razmerja do države. Socialno zavarovanje, h kateremu celo država prispeva, pa ne približa le države zavarovancem, ampak tudi zavarovanca državi, pa naj bo zavarovanec politično orientiran kakorkoli. Zato se morajo ne le delojemalci in delodajalci zavedati pomena socialnega zavarovanja, ampak vsi čehoslovaški državljani, zakaj socialno zavarovanje je najprimernejša obramba in zaščita naše republike.«

Kongres JNS

V torek se je vršil v Beogradu kongres Jugoslovanske nacionalne stranke. Nas ta kongres zanima, ker je očitno JNS konkurenčna stranka JRZ.

Sama stranka poroča, da je bilo navzočih 723 delegatov. Kongresu je predsedoval dr. Kumanudi. Za predsednika stranke je bil izvoljen general v p. Peter Živković, ki je bil daljšo dobo predsednik vlade in tudi vojni minister. Dosedanji predsednik Nikola Uzunović je postal prvi in dosmrtni častni predsednik JNS. Za prvega predsednika je bil izvoljen Jovan Banjanin, za drugega predsednika Juraj Demetrović, za generalnega tajnika Albert Kramer. Ožji odbor šteje 100 članov, ki izvoli iz svoje srede 15 članov v izvršni odbor. Širši odbor pa šteje v celoti 250 članov.

Taki veliki odbori kažejo, da v stranki ni prave homogenosti. To tudi lahko vidimo, če pogledamo, kdo so v odboru stranke iz Dravske banovine. Tako so v ožjem odboru dr. Miroslav Ploj, Ivan Pucelj, dr. Rajar, dr. Pirkmajer, Ivan Prekoršek, Ivan Mravlje, Albin Koman, dr. Fran Lipold in Ivan Arko.

O delu in politiki JNS je poročal na kongresu dr. Albert Kramer. Poročal pa je le o ustanovitvi in razvoju stranke, o nekaterih dogodkih, ni pa

preciziral svojega državnopolitičnega načela, razen že omlatene edinstvenosti, kar je le fraza, ker ni resne volje za to politiko, ki je mogoča le potom sporazumne demokracije, ne pa s kakšnimi diktatorskimi manirami.

Dr. Kramer očita JRZ, da je z ustanovitvijo svoje stranke iz treh bivših političnih strank dr. Stojadinović izpremenil svoj nadstrankarski značaj ter so pristaši JNS morali izstopiti iz vlade ter misliti na svojo stranko. Stranka izvenparlamentarni opoziciji ni naklonjena.

Vsekakor bi bilo potrebno, da se nova stranka izjasni, ali je za demokracijo, ali je za pameten sporazum in za popolno politično svobodo? Prav nobenega dvoma ni, da nas večno previranje »političnih in kapitalističnih veljakov«, ki se sklicujejo pogostoma na »nezrelost« naroda, da imajo pravico obdržati prikrito ali neprikrito diktaturo nad narodom, uničuje in demoralizira. Jasne besede je treba v vseh taborih, prav jasne: **Hočemo politično svobodo za ves narod, hočemo demokratični sporazum ob popolni enakopravnosti.**

Dokler stranke, ki se prilasčajo pravico odločevati o narodu, tega načela ne priznajo in ne izvršujejo, ne moremo imeti urejenih razmer.

Ob priliki mednarodnega zadrugarskega dne

Oklic Mednarodne zadrugarske zveze.

Dne 4. julija proslavljajo zadrugarji vsega sveta svoj mednarodni zadrugarski dan.

Mednarodna zadrugarska zveza je objavila tekst resolucije, ki jo bodo izglasovali zadrugarji na svojih zborovanjih. Resolucija pravi med drugim:

»Ob priliki 14. proslave zadrugarskega dne se velika armada zadrugarjev vsega sveta izjavlja za utrditev in obrambo miru in izraža neomajno zvestobo splošnim načelom svobode, demokracije in gospodarstva, ki ne bo temeljilo na profitu.

Kulturni napredek človeštva je odvisen od splošnega sodelovanja in medsebojnega sporazumevanja.

Zadrugarji vsega sveta so globoko razočarani nad nesposobnostjo odgovornih vlad, da skupno zastavijo svoje sile za obrambo miru in oživljanje gospodarstva na osnovi skupnosti in sodelovanja, ker le na tej osnovi je mogoče graditi pot k varnosti in blagostanju. Zadrugarji zahtevajo od svojih voditeljev v vseh državah, da brez obotavljanja in z vsemi svojimi silami delajo za veliki cilj: mir potom zbiranja vseh sil, varnost potom medsebojnega sporazumevanja in boljše življenje s pomočjo čim širšega uresničenja zadrugarskih načel.

Razgovori med opozicijo

V državi imamo opozicijo v parlamentu in izvenparlamentarno. O izvenparlamentarni opoziciji pravijo, da je združena, vendar razmere v njenih vrstah še niso razčiščene. Še vedno se srbska demokratska stranka (Davidović) in srbska kmetiška zveza (dr. Joca Jovanović) nista zedinili s hrvaškim kmetiškim gibanjem drja. Mačka.

Izmenjava misli, ki sta jo posredovala povsem nekdanji samostojni demokrata dr. Vilder in Budisavljević, še vedno nima nikakršnega uspeha.

Šele zadnje dni, pravijo, da so se opozicijske skupine zedinile v glavnih točkah glede izpremembe ustave. Izprememba ustave se lahko izvrši v zbornici in senatu ali jo pa odredi regentski svet.

Opozicija zahteva razpust narodne skupščine in nove volitve. Nova skupščina naj bi stavila konkretne predloge glede izpremembe ustave ter sklenila volitev nove konstituante.

Opozicija je sicer pripravljena načelno sprejeti določbe sedanje ustave tako glede državne oblike kakor tudi dati regentskemu svetu obvezne izjave, da pri reviziji ustave ne bo načeloma teh vprašanj, je vendar malo upanja, da bi senat v sedanji sestavi hotel pritrditi izpremembam ustave.

Težkoče bi delala tudi sestava vlade do volitev v konstituantu, ker dr. Maček ne mara prej v vlado, srbska opozicija pa zopet odklanja, da bi sama, brez dr. Mačkove podpore, sestavljala vlado.

Skoraj edino verjetno bi bilo v tem primeru, da ima glede rešitve tega problema še največ izgleda iniciativa regentskega sveta.

Če si z naročnino v zaostanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ---

Doma in po svetu

Dragiša Lapčević — sedemdesetletnik. Te dni je proslavljal v ožjem krogu Dragiša Lapčević svojo 70letnico rojstva. Lapčević je med najpomembnejšimi poborniki socializma v predvojni Srbiji. O pomembnem življenjskem jubileju s. Lapčevića bomo spregovorili v eni izmed prihodnjih števil našega lista.

»Korupcioniste pred puške!« vzklika »Kmečki list«, ki je v zlahti z g. Puceljem, ki je dolgo časa vedril in oblačil v beograjski vladi. Če bi bil recimo takrat g. Pucelj kaj takega ukrenil, bi morali sedaj korupcioniste pri belem dnevu z lučjo iskati. — O nekem protikorupcijskem zakonu je pisal tudi »Slovenec«, pa tudi od tega bo že najbrž leto dni.

Zagrebski listi se jeze na kongres JNS. Zagrebski »Jutarnji list« pravi, da je bil JNS kongres, kongres generalov brez vojske. Pritožuje se tudi, da je Banjanin napadal opozicijo ter dal razumeti, da združena opozicija misli na državni udar. Po mnenju Banjanina, pravi dalje, ni nihče v državi konstruktiven razen JNS, obenem se pa sama odreka centralizmu.

Silno povodenj so imeli v sredo v Zagrebu in okolici, kakšne še ni bilo in je največja katastrofa po potresu pred petdesetimi leti. Povodenj je povzročila v mestu milijonsko škodo, v okolici pa uničila pridelke.

Proga Velenje—Slovenjgradec je bila pri postaji Sp. Dolič en dan prekinjena, ker je hudournik zasul progo z gruščem v višini dva metra in na daljavo 30 m.

Milivoj Bošković, ki je delal v državni kovnici kovance po Din 50.—zase, je bil obsojen na 14 let ječe in povračilo škode in sodnih stroškov, Krsto Gjorgjević pa na šest let ječe. Oba tudi na izgubo državljskih pravic.

V Bolgariji sestavljajo koalicijsko vlado, kar pa dela težkoče, ker kmetijski s Cankovom nočejo sodelovati.

Avstrijski kancler je bil povabljen v Ženevo, toda se vabila ni odzval, kar je storil nedvomno po nasvetu svojega »tutorja«.

B. Traven, Bombaž

II. Knjiga

Prevoja Talpa 93

Da, v kinu. V resnici pa je vse to popolnoma, toda popolnoma drugače. Banditi ne beže tako hitro. In potem grožnje! O, ti mila nebesa! Vojaki so daleč in dežela je velika. Banditske vasi so nepristopne in častniki vladnih čet jih ne najdejo na zemljevidu. Banditska družina ima šest bratov, trije služijo v redni vojski, trije služijo pri banditih, ki čakajo samo na to, da se bo zopet kje pojavil kak diktator, ki bo dobil dovolj denarja od ameriških pretrolejskih ali rudokopnih družb. In kako se vse izpreminja. Tisti trije bratje, ki služijo v redni vojski, jutri morda kaj napravijo in najdejo zavetje pri banditih, medtem ko se trije bratje pri banditih prostovoljno udajo v guvernerjevo milost ter stopijo v redno vojsko, kjer postanejo najboljši zasledovalci banditov, ker poznajo vse steze in njihove zvižaje.

Iztrebljenje banditov! To se da res lepo priporočati v časnikih, še lepše zna to zapovedati ameriška vlada, ki bi rada smatrala deželo v interesu ameriških velekapitalistov za kolonijo, in ki zna tudi zagroziti, da bo pretrgala diplomatske

ne vezi. Toda banditi ne bero časnikov in sovražijo Amerikance, razen tega pa jim gre klanje najbolj v cvetje tedaj, ko nastanejo v deželi radi diplomatskih preprirov nemiri.

Če ne upoštevamo drugega, moramo vendarle reči, da ima bandit pravico vzeti, kar potrebuje. Tri sto let suženjstva in vladanja španske gospode in bičarjev in mučiteljev, potem sto let vojaške diktature in diktature kapitalističnih klik s poliranimi nohti in klubskimi naslanjači — vse to mora pokvariti tudi najčudovitejši in najljubeznivejši narod na svetu. V civiliziranih deželah je petletna vojna narode tako pokvarila, da se ne znajdejo več med pravico in krivico, da polovico prebivalstva v tistih deželah tvorijo zločinci, drugo polovico pa policaji, jetniški pazniki in državni pravdniki.

Moji banditi so bili zadovoljni, da so dobili vse tako lahko, tako veselo in med tako prijetnim razgovorom. Jaz sem pa bil zadovoljen, da mi niso več vzeli in da sem se jih tako poceni rešil. Kaj naj se policija tu vmešava? Tudi brez policije se da opraviti. Preden nisi ubit, ti policija itak ne pomaga. In če končno pomaga, potem pomaga samo morilcem, ne pa umorjenemu. Kaj pa ima umorjeni od tega, če odvedejo morilca ali

bandita na pokopališče in ga tam ustrelje? To ga pač ne oživi.

Sedaj pa smo morali napraviti velik ovinek. Na naši poti je ležalo večje mesto, ki smo se ga morali v velikem loku izogniti, kajti v bližini mest ni pašnikov. Potovati smo morali ob reki navzgor, nato je sledil prehod preko gorovja.

Močno se je shladilo. Vode smo imeli dovolj, pašniki pa so postali redki. Živali so jedle listje z drevja. Listje je bilo prav tako nasitljivo kakor trava. Zdela se je, da je bila ta izprememba živini celo všeč. Ko sem videl, kako spretno je mulila živina listje z drevja, sem si večkrat mislil, da morda govedo v starodavnih časih sploh ni živelo v stepah in na prerijah, nego v gozdovih, v katerih je raslo grmovje in nizko drevje. V gozdovih, ki so danes izginili, ker so ostala samo visokorasla drevesa.

Prehod preko prelaza je bil težaven; morali smo zelo paziti, da smo živali dobro vodili; gorovja namreč niso bile vajene. Dvoje goved je zdrsnilo v prepad, in sicer prav lep, mlad bik s svojo kravo. Ljubezenska tragedija! Videli smo ju spodaj v globini docela razbita. Računal pa sem, da nam bo več živali zdrsnilo.

(Dalje prihodnjč.)

skupina tri dni na teden pri delu. Tudi žeb-ljarna, žičarna in žična valjarna bodo menda nekaj časa prizadete. Govori se o nekem naročilu 140 vagonov žebeljev, ki jih je Jesenicam baje odjela Zenica. Tovarna bo delavce večinoma porabila pri raznih pomožnih in popravilnih delih, seveda bo pa zaradi tega zaslužek manjši. Zenica kar naprej straši po Jesenicah, kakor so svojčas strašili Turki po kranjski deželi. Mi se samo čudimo, da stoji vsi merodajni činitelji tako ob strani ob tem važnem vprašanju. Kaj mora Slovenija res dati vsi kri, da se ob njej širi industrija drugje, na jugu? Najprej rudarji, potem železniške delavnice, razni o-srednji uradi, zdaj naj pa še kovinarji trpijo? In pri vsem tem se ne začne pri nas z industrijo, ki je še ni, nego se opiči za stvarmi, ki so že tu, in s čimer se že obstoječim jemlje kruh. Kako dolgo še? Slovenski ministri in poslanci, kje ste in kaj pravite?

Občni zbor Splošne gospodarske in kon-zumne zadruga za Gorenjsko se bo vršil v nedeljo, dne 5. t. m. Članska zborovanja v vseh sedmih oddaljenih do pretekli teden pokazala, da je jeseniškim zadrugarjem mnogo lažje na napredku lastne zadruga in so z zadovoljstvom sprejeli poročila o lepem delu in uspehih v lanskem letu. Vsi zadrugarji so se potrudili, da so na zborovanjih povedali svoje misli in predloge za nadaljnje uspešno poslovanje. Izvoljeni so bili novi krajevni odbori in okrog 60 delegatov za občni zbor. V vsem je bilo videti, kako razumevanje kažejo zadrugarji za svojo zadrugo in vsi so bili edini v tem, da je treba pritegniti k aktivnosti v zadrugi, zlasti k članstvu in nakupu tudi še one, ki sicer pravijo, da so naši, da cenijo pomen svoje zadruga, ki pa ravnajo baš nasprotno s tem, da podpirajo s svojim denarjem zasebne trgovce, od katerih nimajo ničesar. Med temi bo treba zavednost šele uravnati v pravo smer, da ne bo samo polovična ali celo četrtinska. Prepričani smo, da bo tudi občni zbor v nedeljo dal kakor vsako leto za delovanje zadruga pravih in pravih smernic ter da bo v vsem svojem delu popolnoma zadovoljil. Želimo mu pri razpravah največjega uspeha.

Zvočni kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob pol 9. uri zv. (v nedeljo ob 3. uri pop., samo ob slabem vremenu) zanimiv vefilm »Klic pražozda« s Clarkom Gablem v glavni vlogi. Dodatki običajni. — Sledi »Arena strasti«.

Prevalje

O »Poslovnem redu« za tovarne in drugih važnih predpisih za delavstvo bo v nedeljo, dne 5. julija ob 9. uri dopoldne predaval s. dr. Reisman iz Maribora v dvorani gostilne Rozman. Predavanja se udeležijo tudi rudarji iz Leš, ki bodo dobili potrebna pojasnila o raznih svojih težnjah.

Nad 50 tožb proti rudarjem. G. dr. Senčar je vložil kot prisilni upravitelj za Ilirsko rudarsko družbo nad 50 tožb proti raznim rudarjem za najemnino pri hišah Ilirske rudarske družbe, katero je zahteval že od 1. septembra 1935 naprej, čeprav jim je sporočil, da morajo plačevati najemnino, šele z dopisom z dne 16. novembra 1935. Vtoževani zneski za najemnino so znašali po 500 in tudi nad 700 Din. Razprava se je vršila dne 26. junija. Delavci pa so se pustili končno vsled prigovarjanja, da itak ne bodo rubljeni, obsoditi in jim je sodišče sedaj dostavilo zamudne sodbe, glasom katerih morajo plačati tudi vsak preko Din 100 stroškov za tožbe. Delavci sedaj ugi-bajo, če bodo morali plačati to najemnino ali ne, ker jim je bilo obljubljen, da se jih ne bo rubilo. — Delavci pa še imajo prejeti od družbe mezdo za 14dnevno odpovedno dobo, ker so morali delo svoječasno zapustiti, ko jim družba ni več plačevala mezde. Te mezde jim družba ni plačala, pač pa jih je upravitelj tožil za najemnino. Pri razpravi so bili delavci brez zastopnika in so se tako pustili pregovoriti, da so jih obsodili s »kontumacom«, ne da bi se odšteli zahtevki delavcev za odpovedno dobo.

Guštanj

Izlet na delavsko predavanje v Prevalje. Sodrugi in sodružice iz Guštanj naj se udeležijo važnega predavanja, ki se bo vršilo v nedeljo, dne 5. t. m. s pričetkom ob 9. uri pri Rozmanu v Prevaljah.

Šušmarstvo, naše delavstvo in zaupnik, ki je vedno vsega kriv. Maksimalni gostilničar misli, da je gostilna tu zgolj zato, da čim prej obogati na račun drugih, ne pa zato, da nudi potrebnim pošteno okrepčilo za primerno ceno. Ker tukajšnje delavstvo je malo zasluži, zato si ne more privoščiti za potrebo ne vina, ne piva, pač pa edino mošt (ali sadjevec), a ta je večinoma takega okusa, da ti že pri prvem požirku mineta veselje in tek. In to stane liter Din 4, pa četudi ga kmetje prodajajo liter po Din 1. Kadar ga morajo plačati kmetu po Din 2 do Din 3, takrat ga takoj nastavijo liter na Din 5. Ker delavstvo to vidi in ve, je začelo samo kupovati mošt od kmetov za ceno, ki jo plačujejo gostilničarji. Ker pa vsak nima toliko denarja, da si ga kupi cel sod, so si osnovali tovarišije, ki si skupno naroče po en sod mošta. Nekateri med njimi so kmalu uvideli, da se da delati tudi z dobičkom, zato so kupovali kar sami cele sode in ga točili na drobno vsakomur, seveda dražje, kot so ga sami kupili in prillili še malo vode, katere je pri nas seveda dovolj. Nastala je celo huda konkurenca, kdo bo več mošta iztočil. V tem tekmovanju pa so pozabili odjemalci na zmernost, na družino, največ pa na strokovno organizacijo, ker so

menda mnenja, da je njih rešitev iz bede le v moštu, zato so ga pridno vlekli vsak dan, nekateri do onemoglosti. Le na kritiko in obrekovanje zaupnikov ne pozabijo. Karkoli se komu zgodi, je pač glavni zaupnik kriv. Tako je tudi sedaj, čim so gostilničarji zaznali za vse te točilnice, so jih ovadili finančni oblasti in ta je napravila preiskavo. Takoj se je v glavah par »nacekov« porodila misel, da je treba to ovadbo obesiti glavnemu zaupniku na vrat in ga delavstvu prikazati kot njihovega sovražnika, ker jim niti borega mošta ne privoščiti, da bi ga poceni pili. Seveda so to laž takoj popadli njih odjemalci ter jo širili med delavstvom. Pravilo so, da je glavni zaupnik našental svojo ženo, da je ona ovadila te šušmarje, ker se jih sam ni upal itd. Namigavali so tudi, da je za to mogoče prejel celo podkupnino od gostilničarjev. Vsem tem podlim obrekovalcem povemo na uho, da se imajo ravno temu glavnemu zaupniku, ki je obenem občinski odbornik, zahvaliti, da še ne plačujejo za vsak liter mošta v privatni uporabi občinske trošarine, katero je hotel že pred leti upeljati ravno pobornik J. N. S. in zaščitnik »nacekov«, kateremu se je pa naš zaupnik postavil odločno po robu, česar dotični gospod še danes ni pozabil. To povejte vi, gg. naceki, vašim odjemalcem mošta, ne pa, da obrekujete človeka, ki ima zaslug, da je delavstvo doslej še lahko bolj poceni pilo ta mošt. Delavcem pa polagamo na srce: ne pozabite na um in svoje zdravje, držite se zmernosti, kar vam ne bo nikdar žal; na mestu preoblega alkohola si naročite rajši »Delavsko Politiko«, da boste spoznali, zakaj si ne morete privoščiti drugega, kot ta bori mošt, zakaj stradate vi in vaše družine, in zakaj nimate že skoraj kaj obleči. Spoznali boste potrebo po skupnosti v organizaciji in način borbe za boljšo bodočnost naš vseh. Čitali boste, kako se borijo delavci drugod in kako zmagujejo. Le mi ne moremo nikamor. Že leto dni imamo nepodpisano pogodbo, ki že niti več odgovarja sedanjim prilikam, vi pa čakate odrešenika prekrižanih rok in se opajate z alkoholom, da trenutno pozabite svojo bedo, obrekujete svoje zaupnike, namesto da jih branite, obrekujete organizacijo, namesto da se organizirate in ji daste zaupanje in moč. Že Marx je rekel, da je rešitev delavcev iz bede, delo delavcev samih. Le z organizacijo si bomo priborili boljši obstoj, večji kos kruha in človeka vredno življenje!

Muta

Silna nevihta je divjala dne 30. m. m. nad našo vasio in okolico. Strela je bila na vse strani, lilo je kot iz škafa, vmes pa je blestila toča. Več škode kot toča je napravil vihar. Med nevihto je strela udarila v zvonik, ki je bil krit s škodljami. V hipu je bil zvonik ves v plamenu in je kljub dežju in gašenju pogorel do boka nad zvonovi. Strela je udarila tudi v tovarno, kjer je oplazila nekega vajenca, potem pa izginila v zemljo. Ljudstvo je težko prizadeto. Še v normalnih prilikah je letina slaba, letos bo pa še slabše. Nekateri upajo, da bodo prejeli kakšno podporo, ali ta bo gotovo majhna.

Slovenska Bistrica

Delavsko zborovanje. V nedeljo, dne 5. t. m. s pričetkom ob pol 10. uri se bo vršilo v hotelu Beograd važno zborovanje z dnevnim redom: »Politični položaj in zahteve delovnega ljudstva«. Na zborovanju bosta poročala ss. Petejan in Jelen iz Maribora. Delavci in delavke, udeležite se zborovanja v čim večjem številu.

Njihov »socializem« je Blažev žegen. Krščanski socialci so predzadnje nedeljo imeli predavanje o krščanskem socializmu. Ker je predavatelj med zbranimi 35 poslušalci opazil tudi več rdečkarjev, se mu je predavanje skoraj ponesrečilo. Nervočno je usmeril svoj glavni udarec na socialne demokrate, da je že skoraj napravil vtis, kakor da bi bili na političnem zborovanju. Trdil je, med drugim, da so edinole krščanski socialci za rešitev in za združitev delovnega ljudstva. Edina ovira pa, da so socialisti, oz. njihovi voditelji, ker povsod hočejo imeti oblast. Naš sodrug je nato pojasnil, da to ni resnica, ker socialisti niso nasprotni združitvi delavstva in tudi ne oblastniki, kar je že zadnji skupni sestanek tudi pri nas dokazal, pač pa smo le za to, da se postopa demokratično. Rešitev delovnega ljudstva pa ne bo prišla ok tistih, ki že skoraj 2000 let vladajo nad ljudstvom, pa ga še niso rešili. Avstrija uči, česa so zmogni katoliški mošje, ki so ljudstvo pogнали v obrambni boj, potem pa streljali s topovi na žene in otroke. Za vojno v Aberniji so blagoslavljali orožje in molili. Še pete božje zapovedi ne upoštevajo več. — Predavatelj pravi: Mi nismo klerikalci, temveč krščanski socialisti, ki bomo že skoraj postali najmočnejša organizacija v Sloveniji. Zakaj se povzdiguje? Povejte rajši resnico, da imate samo 177 obratnih zaupnikov, mi rdečkarji pa 423. Kje je potem večina? Kristus je zdravil slepce, pravite, mi socialisti to tudi dandanes delamo, ker ljudem govorimo resnico, s tem odpiramo oči tistim, ki jih klerikalizem slepi. Ozna-njamo pa tudi pravico, da nas lahko slišijo tisti, katere klerikalizem napravlja gluhe itd. Je že res, da je Kristus prišel, da bi odrešil svet, pa so se naši ljudje, ki so ga križali. Potem je prišel Karl Marx in povedal ljudstvu, da je rešitev le v njem samem, t. j. v socializmu, ki si ga mora samo priboriti. Pa ne s pomočjo tistih, ki so za hierarhijo (nadvlado cerkve). Drugič pa, krščanski socialci, kadar boste zopet imeli kakšne slične stvari, napravite javna vabila, da se lahko kaj bolj natančno znenimo. To vam tudi priporočamo radi tega, ker nam s tem pomagate odpirati oči, da bomo v kratkem še močnejši!

Delavski pravni svetovalec

Izplačilo vlog v hranilnicah. Ali so dedščinske terjatve zaščitene?

Guštanj

Vprašanje: V hranilnico sem v letih 1931 in 1932 vložil 18.000 Din. Sedaj bi rabil ta denar za nakup posestva, ali mi ga je dolžna hranilnica izplačati?

Odgovor: Hranilnice so dolžne izplačevati vloge v celoti le, ako niso zaščitene. Zaščitene pa so sedaj vse zadruga hranilnice, kakor tudi vse ostale, ki so zaprosile za zaščito. Take hranilnice so dolžne izplačevati vloge le po odplačilnem načrtu, ki velja za nje. Ali je hranilnica, v kateri imate Vi denar, zaščiten, bodete lahko izvedeli pri sreskem sodišču v Slovenjgradu. Ako ni zaščiten, bodete mogli iztirjati od nje celo Vašo vlogo, seveda bodete morali hranilnico tožiti, ako ne bo hotela pristo-voljno plačati.

Kako se plačuje vojnica?

Slovenska Bistrica

Vprašanje: Moj tovariš ima sicer manjše zemljišče kakor jaz in plačuje tudi manj davkov, vendar zasluži v tovarni skoro oba enako, pa vključ temu plačujem jaz dosti večjo vojnico kot on. Kako se vojnica odmerja?

Odgovor: Po zakonu o ustroju vojske in mornarice so zavezani plačevati vojnico stalno in začasno nesposobni, oni, ki se odtegnejo službu obveznega vojaškega roka in oni, ki ne morejo osebno služiti zaradi tega, ker prestajajo sodno obsodbo, ali ker ne uživajo državljanske časti. Vojnica se

odmerja na podlagi letnega neposrednega davka, to je na podlagi zemljarine, zgradarine, davka od obrti, uslužbenkega davka itd. in sicer znaša vojnica po finančnem zakonu za leto 1931-32, čigar določba je ostala še doslej v veljavi, 20% letnega neposrednega davka za one, ki so stalno ali začasno nesposobni za vršenje vojaške službe in 50% letnega neposrednega davka za one, ki se odtegnejo vojaški službi ali ki ne morejo služiti vojakov radi tega, ker so v zaporu, odnosno, ker so bili obsojeni na izgu-bu častnih pravic. Ako torej vojnica, ki jo plačujeta Vi in Vaš tovariš ni sorazmerna celokupnim davkom katere plačujeta, bo temu vzrok ta, da spadata vsak v drugo gori navedenih skupin zavezancev.

Uničenje mejnikov.

Leše

Vprašanje: Neki ljudje pri nas stalno ruvajo in kvarijo mejnike. Ali je to dopustno?

Odgovor: Po določbah kazenskega zakonika se vsakdo, ki odstrani, uniči, pokvari, odmakne ali premakne mejnik, kaznuje s stroгим zaporom do 5 let in v denarju. Vsakršno kvarjenje mejnikov je torej po kazenskem zakonu prepovedano in lahko krivce nazznanite sodišču, ki bo uvedlo zoper njih kazensko postopanje.

Uredniški kotiček

A. P. Gornji grad. Glede organizacije se obrnite na naslov: »Organizacija strojnikov in kurjačev« v Ljubljani, poštni pre-dal 290.

Slovenski delavci v Ameriki

so že naročili 1.400 knjig Cankarjeve družbe. Tako naši delavci v tujini hrepené po dobrih knjigah. Zaupnikom

v Sloveniji

je mnogo laže pridobivati člane za Cankarjevo družbo in pravočasno naročiti knjige.

Studenci pri Mariboru

L. Del. koles. društvo, podruž. Studenci, priredi v nedeljo, dne 5. julija (v slučaju slabega vremena prihodnje nedeljo) veliko poletno veselico v gostilni Mraz. Ob 3. uri povorka od društvenega lokala gostilne Majhenič na veselični prostor. K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

Sportna rubrika

Službeno iz DNSP: V odbor podzveze se na predlog SK Grafike kooptira Bogdan Ivo in Trobevšek Lado. Vzame se na znanje nova sestava pododbora v Trbovljah (predsednik: Kuhar Herman, podpredsednik: Hvala Franc, tajnik: Bostič Toni, namestnik: Krlhlikar Žane, blagajnik: Golob Franc, nadzorstvo: Hudi Ignac, Blanc Mirko, Kos Viljem). Članarina za leto 1936 znaša Din 30 za vse klube, izvzemši Grafika in Svoboda — Ljubljana, Olimp — Celje, za katere znaša Din 60. Članarino je poravnati do konca julija 1936. Prvenstvo Delavske podzveze se izvrši: V revirjih po navadnem cup-sistemu na izpadanje, v ostalih krajih po dvojnem cup-sistemu. Termini: 12. julija Kovinar: Svoboda, Tržič na Jesenicah, Grafika: Svoboda v Ljubljani, Retje: Amater v Trbovljah, Hrastnik: Dask v Hrastniku, Svoboda, Začorje: Rudar v Začorju. Podrobna navodila, tehnične predpise in finančne pogoje prejmejo klubi v posebni okrožnici. Odbor.

TIVAR-OBLEKE ZA DELO

Kompletne obleke iz čvrstega gradla

Din 75.—

Amerikanske hlače iz čvrstega gradla

Din 45.—

Obleke za vsakega in vsako priliko

TIVAR-OBLEKE

Kopalne hlače in obleke

iz lastne pletarne nudi najceneje
Eksportna hiša „LUNA“, Maribor,
samo na Glavnem trgu 24.